

YUQORI SIFATLI TIKUV USKUNALARINI JORIY ETISH, TIKUV JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISH

Akbarova Gulnizaxon Nurmuhammadovna

Farg'ona viloyati, Dang'ara tumani 1-son kasb-hunar maktabi
akbarovagulnoz13@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7997526>

Annotatsiya: Tikuv mahsulotlari ishlab chiqarishda texnologik jarayonlar muhim o'rin tutadi. Tikuv buyumlarini qayta ishlash va yig'ish bo'yicha barcha texnologik operatsiyalar iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq bo'lishi kerak. Bu maqsadga erishish faqat ishlab chiqarishda ishlatiladigan asbob-uskunalar, shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va ishlab chiqarishni tashkil etishning yuqori darajada bo'lishi muhim. Yuqori sifatli tikuv uskunalari joriy etish, tikuv jarayonlarini avtomatlashtirish, asbob-uskunalar sifatini yaxshilash, uni doimiy yangilash, ularning barchasi tikuv ishlab chiqarishni takomillashtirishning ajralmas qismidir.

Kaliy so'zlar: kiyim-kechak, aholi, model, diain, mahsulot, shakl, madaniyat, samaradorlik, xizmat, korxonalar.

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligiga erishgach, mamlakat hayotida ishlab chiqarish kuchlarini yanada rivojlantirish, fan-texnika taraqqiyotini jadallashtirish, aholining turmush tarzini yaxshilashga qaratilgan ulkan ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar ro'y berdi va ro'y bermoqda. Bunga iqtisodiyotga kiritilgan yangi investitsiyalar va mavjud moddiy-texnika asosini modernizatsiya qilishdan tashqari boshqaruvning demokratik tamoyillarini kuchaytirish, korxonalar, firma va ularga tenglashtirilgan ishlab chiqarish tuzilmalarining xo'jalik faoliyati bilan bog'liq mustaqillik doirasini kengaytirish, siyosatning iqtisodiyotdan ustunligiga barham berish, inson faoliyatining barcha soha va tarmoqlarida tashabbuskorlik, izlanish va hokazolarning rivojlanishi ham keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Qishloq aholisining talablariga muvofiq, eng katta aholi punktlarida, ayniqsa, erishish qiyin bo'lgan hududlarda qishloq aholisiga xizmat ko'rsatishni osonlashtirish uchun aholiga xizmat ko'rsatish uylari, kichik ikkilamchi atelye yoki ustaxonalar xizmat ko'rsatadi, ular yuqori sifatli shahar atelyelari tomonidan ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar, shu jumladan chiroyli va sifatli kiyim-kechak turlarini ishlab chiqarishni kengaytirish uchun tashkil etiladi.

2020-2025 yillarda O'zbekistonni iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va 2025-yilgacha bo'lgan davrda barmoqlar, respublikalar va tumanlar istisnosiz eng muhim vazifalardan biri-xalq farovonligini yuksaltirish bilan bog'liq turli vazifalarni hal etish hamda 2020-2025 yillarda xalq iste'moli mollari va xizmatlar sohasini rivojlantirish kompleks dasturini izchil amalga oshirishdir. Xizmat ko'rsatish sohasini yanada rivojlantirish va samaradorligini oshirish uchun aholiga xizmat ko'rsatish sifati va madaniyatini tubdan yaxshilash, tarmoqni kengaytirish, xizmat ko'rsatish sohasi korxonalarini va muassasalari faoliyatini tashkil etishni takomillashtirish, ularning turlarini diversifikatsiya qilish, ishchilar uchun xizmatlardan foydalanishda maksimal qulaylik yaratish zarur. O'zbekiston aholisiga maishiy xizmat ko'rsatish vazirligining tikuvchilik va kiyim-kechak ishlab chiqarish korxonalarini aholining zamonaviy kiyim-kechaklarga bo'lgan talabini qondirishda muhim o'rin tutadi. Bu texnologik jarayonlarni sezilarli darajada takomillashtirish, aholiga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish imkonini beradi.

Yuqori malakali moda dizaynerlari, konstruktorlar, bichuvchilar, tikuvchilar, shuningdek, oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalari va kasb-hunar kollejlari bitiruvchilari kundalik hayotda

xizmat qilishadi. Hozirgi kunda yangi xizmat turlarini yanada rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Tikuv korxonalarining ishi o'ziga xosligi, ishning puxtaligi, buyurtmaga to'liq mos kelishi bilan ajralib turadigan mahsulotlarga ega bo'lishni istagan mijozlarga xizmat ko'rsatishga qaratilgan.

Kiyim-kechaklarni ishlab chiqarish sohasida yangi xizmat turlarini rivojlantirish aholining iste'mol xususiyatlarini tiklash yo'lidan bormoqda, ushbu xizmat turi tarkibida kiyim-kechakning estetik ko'rinishini saqlab qolish, uni yangilash bilan bog'liq ishlarining ulushi ortib bormoqda. Maxsus studiyada barcha turdagi tikuv buyumlarini moda yo'nalishlarini yangilash, shu jumladan xizmatlar majmuasini taqdim etishga alohida e'tibor qaratilmoqda; eski kiyimlar namunalari bo'yicha yangi (paltolar, kurtkalar va trikotaj kiyim-kechaklar va hokazolardan tayyorlangan kiyim kechaklar) ishlab chiqarish uchun ixtisoslashtirilgan ustaxonalar va modular uylari tashkil etilmoqda; kattalar hamda o'smirlar kiyim-kechaklarini, bolalar kiyimlarini ishlab chiqarish bo'yicha xizmatlar ko'rsatish); kiyimlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar ko'rsatish kengaymoqda. Shuningdek, xizmat ko'rsatish shakllarini takomillashtirish va rivojlantirish, xizmatlar shakini oshirish, mijozlar uchun qulaylik va vaqtni tejash, qulaylik, xizmatlarning barcha turlari tashkil qilish rejalashtirilmoqda. Shu bilan birga yuqori badiiy-estetik bezatilgan kiyim-kechak, istiqbolli moda buyumlari, original, shuningdek, qulay xizmat ko'rsatuvchi alohida noyob buyumlar buyurtmalarini bajarish bo'yicha "lyuks" toifali moda uylari tashkil etiladi; namoyish zallarida (yirik moda uylarida, maishiy xizmat uylarida) namoyish etiladigan modellar bo'yicha buyurtmalar qabul qilinadi; yangi turmush qurganlar, maktab bitiruvchilari, urush qatnashchilari, yubileylar va boshqalar uchun kiyim-kechak tayyorlash bo'yicha buyurtmalarni korxonalar, o'quv yurtlari, yotoqxonalar, mehmonxonalarda buyurtmalar qabul qilish va berish bo'yicha xizmatlarning ulushi ortib bormoqda.

Qishloq aholisining talabiga ko'ra, yuqori darajadagi shahar atelyelari tomonidan mahsulotlarning kengaytirilgan nomenklaturasiga, shu jumladan, kiyim-kechak, mo'ynali buyumlar, yoshlar kiyimi assortimentiga ega mahsulotlar, bosh kiyimlar, har xil turdagi kiyim-kechaklarni ishlab chiqarish va yangilash uchun buyurtmalar davriy ravishda bajarilishi, eng yirik aholi punktlarida, ayniqsa mehnat resurslariga ega bo'lgan tumanlarda qishloq aholisiga xizmat ko'rsatish uchun maishiy xizmat uylari, ikkinchi razryadli kichik atelyelar yoki ustaxonalar barpo etilmoqda. Alohida kompleks qabul qilish punktlari kiyim-kechaklarni tikish va ta'mirlash bo'yicha buyurtmalarni, shu jumladan qisqartirilgan muddatlarda bajarishni tashkil etgan holda tikish uchun yandi jihozlar bilan jihozlanadi. Kiyimlarni tikish korxonalarining muhandislik-texnik xodimlarining takroriy amaliy faoliyatida har doim tez va aniq javob talab qiladigan har qanday savollar paydo bo'ladi.

Mutaxassisga kerakli ma'lumotlarni olish uchun O'zbekiston aholisiga xizmat ko'rsatish vazirligi tizimida ma'lumotnoma ilk bor yaratilgan. Bu juda qiyin vazifadir, chunki nisbatan kichik hajmda tikuv ishlab chiqarishning asosiy masalalarini ta'kidlash kerak edi: tikuv korxonalarini va ularning bo'linmalarini tavsiflash; ishlab chiqarish birlashmalarining tuzilmasini takomillashtirish yo'nalishlarini tavsiflash (yaqinda uyushmalarining ishlab chiqarish va tashkiliy tuzilmasi uchun variantlarni amaliy qidirish kengaytirildi, ma'lumotnomada ko'rib chiqilmagan tuzilmaning variantlari sinovdan o'tkazildi); texnologik jarayonlarni bir vaqtning o'zida bir nechta vazifali individual buyurtmalarni ishlab chiqarishning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi.

Xalq xo'jaligi kompleksining asosiy bo'g'ini davlat va kooperatsiya korxonalari (birlashmalar) hisoblanadi. Davlat korxonalari va birlashmalarining huquqiy maqomini tashkil etilishi va faoliyati asoslari O'zbekiston Davlat korxonasi (uyushmasi) to'g'risidagi qonunini belgilaydi. Korxonaning iqtisodiy mustaqilligi uning boshqa korxonalar va muassasalar bilan ishlab chiqarish-iqtisodiy va moliyaviy aloqalari, o'z mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotuvchi hamda haridor sifatida muomala qilish imkoniyati bilan tavsiflanadi; kompaniya ishga qabul qilish va ishdan bo'shatish, ishchilar bilan hisob-kitoblarni amalga oshiradi.

Korxonaning moddiy-texnik bazasi va mablag'lari, ya'ni uning boshqaruvida joylashgan mol-mulk asosiy fondler, aylanma mablag'lardan iborat. Korxonalar xo'jalik hisob-kitoblari doirasida faoliyat yuritayotgan bo'linmalardan iborat: ishlab chiqarish, ustaxonalar, uchastkalar, brigadalar va boshqalar.

Ishlab chiqarish bu ilmiy-ishlab chiqarish birlashmalarining asosiy turlari hisoblanadi. Uyushma yagona ishlab chiqarish-iqtisodiy kompleks sifatida faoliyat yuritadi, tarmoqlar va hududlarni rivojlantirish manfaatlarini ta'minlaydi. Ishlab chiqarish birlashmasi ilmiy-texnik salohiyatdan yanada samarali foydalanish, fan ixtisoslashuvi, hamkorlik va ishlab chiqarishni birlashtirish asosida ayrim turdagi mahsulotlar (xizmatlar) ishlab chiqarish uchun tashkil etiladi. Bu xizmatlarni bajaradigan sanoat, savdo va boshqa faoliyatni amalga oshiradigan tarkibiy birliklardan iborat. Uyushma shuningdek, modellashtirish, dizayn va boshqa tashkilotlarni, shuningdek, mustaqil korxonalarni ham o'z ichiga olishi mumkin. Birlashma bilan bog'liq holda, yuqoridagi vazifalarni amalga oshiriladi, ularning ishlab chiqarish va iqtisodiy funksiyalarining bajarilishini qisman yoki to'liq markazlashtirilishi mumkin.

Mustaqillik hamda barcha xo'jalik yuritish tizimining bozor munosabatlariga o'tishi iqtisodiyotning asosiy bo'g'ini hisoblanuvchi korxonalar maqomining sezilarli ravishda o'zgarishiga sabab bo'ldi. Korxonalar endilikda davlatga tegishli bo'lgan paytlardagidan farqli o'laroq mahsulot ishlab chiqarish bo'yicha faoliyatlarini direktiva ko'rsatkichlari asosida emas, balki O'zbekiston Respublikasi "Korxonalar to'g'risida"gi qonuni va bozor talablariga asosan mustaqil ravishda yuritmoqda. Ular o'zlariga kerak bo'lgan ishchi va xodimlar sonini mustaqil belgilamoqda, ishlab chiqarish texnikasi va texnologiyasi, tejamkorlik rejimiga rioya qilish masalalari bilan shug'ullanmoqda, zamonaviy marketing va menedjmentni yo'lga qo'yimoqdalar hamda joriy ishlab chiqarishni rejalashtirmoqdalar va rivojlanishning zaruriy prognozlarini amalga oshirmoqdalar.

Korxonalarda fan-texnika yutuqlarini hayotga tatbiq etish, yuqori sifatli mahsulot ishlab chiqarish, mehnatni rag'batlantirish hamda do'stona, sherikchilik aloqalarini (jumladan, xorijiy korxonalar va firmalar bilan) rivojlantirishga keng imkoniyatlar mavjud.

References:

1. Е.Б. Коблякова, А.В. Савостицкий Основы конструирования одежды Москва 1980
2. Е.А. Янчевская Аёллар уст кийимини конструкциялаш Т., 1998.
3. Амирова, О.В. Сакулина, А.Т.Труханова Конструирование мужской и женской одежды М.,2002
4. А.И. Мартынова, Е.Г.Андреева. Конструктивное моделирование одежды. М.2002
5. Yodgorova H. I. Kiyimlarni modellashtirishda innovatsion usullardan foydalanish //Science and Education. - 2021. - Т. 2. - №. 12. - С. 334-338.

6. Yodgorova K. I., Shumkarova S. P. The role of adras fabrics in modern fashion //Science and Education. - 2021. - Т. 2. - №. 5. - С. 364-367.
7. Yodgorova H. I., Qayumov A. OILA-JAMIYATIMIZ MUSTAHKAM TAYANCHI //Scientific progress. - 2021. - Т. 2. - №. 1. - С. 1057-1062.
8. Shumkarova S. P., Rajapova M. N., Yodgorova K. I. PHYSICAL-MECHANICAL PROPERTIES OF FABRICS PRODUCED IN THE FIELD OF TOURISM //Экономика и управление гостеприимством территории. - 2021. - С. 148-152.
9. Ёдгорова Г.И. «ПУТИ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ФУНКЦИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ». Экономика и социум 2-1 (2021): 409-412.
10. Egamberdiev F. et al. Theoretical study of the impact aimed at improving the efficiency of fiber cleaning //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. - IOP Publishing, 2021. - Т. 939. - №. 1. - С. 012032.
11. Исраилова С. М., Ёдгорова Х. И. Изменение качественных показателей шелка-сырца, полученного различными способами //Молодой ученый. - 2017. -№. 20. - С. 23-25.
12. Шумкарова Ш. П., Ёдгорова Х. И., Бегманов Р. А. Влияние температуры сушки хлопка-сырца на поврежденности волокон //Наука и Мир. -2016. - Т. 1. - №. 4. - С. 74-75.